

Kontrollkäik SA-sse Pärnu-Jaagupi Hoolduskodu

(1) Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 29.11.2012 etteteatamata SA-s Pärnu-Jaagupi Hoolduskodu hooldusravi teenuse osutamist.

SA Pärnu-Jaagupi Hoolduskodu (edaspidi *hoolduskodu*) osutab hooldusraviteenust Pärnu-Jaagupis aadressil Männi tee 24 asuvas kahekorruselises hoones. Kontrollkäigu hetkel viibis hoolduskodus teenusel 64 isikut.

Õiguskantsler hoolduskodu varasemalt kontrollinud ei olnud.

(2) Õiguskantsler kontrollis, täites ühtlasi piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokolli artiklis 3 sätestatud riigi ennetusasutuse funktsiooni, kas külastatud asutuses on tervishoiuteenuste osutamisel tagatud isikute põhiõigused ja -vabadused.

(3) Kontrollkäigu raames külastasid õiguskantsleri nõunikud asutuse ruume ning vestlesid ringkäigu ajal asutuse töötajatega.

(4) Õiguskantsleri seisukoht

Kontrollkäigu tulemusel tuvastas õiguskantsler probleemi seoses patsientide palatisse lukustamisega.

Palati ukse lukustamine

Ringkäigul selgus, et ühe viiekohalise palati uks oli väljastpoolt riiviga suletud. Töötajad selgitasid, et nimetatud palati uks suletakse, et üks patsientidest ei lahkuks hoolduskodust omapäi.

Palatite uste väliskülgedel asuvad riivid jätavad võimaluse uste kontrollimatuks lukustamiseks ja kujutavad sedasi ohtu põhiõiguste ja –vabaduste alusetuks ja meelevaldseks piiramiseks. Nimelt võib hooldusravi teenusel viibivate patsientide palatite uste lukustamine, olgu lukustajaks hoolduskodu töötaja või mõni teine patsient, nii riivata palatisse lukustatud isikute vabaduspõhiõigust (põhiseaduse § 20). Põhiseadus lubab vabaduspõhiõigust piirata vaid seaduses sätestatud juhtudel ja korras. Vabaduse võib võtta ainult kindlatel eesmärkidel.¹

Hooldusraviteenusel viibivate isikute puhul on tegemist haigetega, kellel on püsiv tervisekahjustus ja väljakujunenud funktsionaalne häire, kellel puudub perspektiiv tervenemiseks ning toimetulekuvõime oluliseks paranemiseks. Tervishoiuteenuse korraldamise seaduses ega teistes nimetatud valdkonda reguleerivatest õigusaktides hooldusraviteenusel viibivate haigete vabaduse ja isikupuutumatus piiramise võimalust ette nähtud ei ole. Kuna seadusest statsionaarsel hooldusraviteenusel viibivate isikute vabadust piiravate meetmete õigust ei tulene, ei või hoolduskodu patsientide vabadust piirata.

Palati ukse lukustamine piirab õigusliku aluseta selles viibivate isikute vabadust. Seepärast on õiguskantsler seisukohal, et hoolduskodus tuleb viivitamata lõpetada palati uste lukustamise

¹ Vabaduse võtmine saab toimuda ainult PS §-s 20 esitatud aluste (erandite) esinemisel. Vt Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne, 2012, § 20, p 5. Kättesaadav aadressil: <http://www.pohiseadus.ee/ptk-2/pg-20/>.

praktika. Seejuures kuna palati ukse välisküljel asuvat riivi võivad ukse väljastpoolt lukustamiseks kontrollimatult kasutada nii töötajad kui ka teised patsiendid, kätkeb riivi olemasolu endas ohtu põhiõiguste alusetuks ja meelevaldseks piiramiseks. Seetõttu tuleb see oht kõrvaldada ehk väljaspool ust paiknev riiv eemaldada.

Eelnevast tulenevalt teeb õiguskantsler SA-le Pärnu-Jaagupi Hoolduskodu **ettepaneku viivitamatult lõpetada palati uste lukustamine ning eemaldada hooldusravi teenusel viibivate isikute palati uksest lukustusvahend, millega saab ukse väljastpoolt sulgeda võimaluseta ust seestpoolt avada.**

(5) Kokkuvõte

Kontrollkäigu tulemusel teeb õiguskantsler isikute põhiõiguste ja -vabaduste tagamiseks SA-le Pärnu-Jaagupi Hoolduskodu ettepaneku

- viivitamatult lõpetada palati ukse lukustamine ning eemaldada hooldusravi teenusel viibivate isikute palati uksest lukustusvahend, millega saab ukse väljastpoolt sulgeda võimaluseta ust seestpoolt avada.

Õiguskantsler palub SA-lt Pärnu-Jaagupi Hoolduskodu teavet nimetatud ettepaneku täitmise kohta hiljemalt 01.04.2013.